

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника (проректор
з науково-педагогічної роботи)

А. Зайченко

Дослідження світового та регіональних туристичних ринків

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	24 "Сфера обслуговування"
Спеціальність	242 "Туризм"
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Туризм

Статус дисципліни	базова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
туризму

Олена СУЩЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри туризму
Протокол № 2 від 08.09.2020 р.

Розробники:

Сущенко О.А., д.е.н., проф. кафедри туризму

Єрмаченко В.Є., к.е.н., проф. кафедри туризму

Дехтяр Н.А., к.е.н., доц. кафедри туризму

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Планування розвитку будь-якої галузі неможливе без бачення місця даної галузі в цілісній структурі національної економіки; так само складно реалізовувати стратегії державного рівня без чіткого усвідомлення місця країни на політичній карті світу, сучасних тенденцій функціонування системи міжнародних відносин. Тому впровадження комплексних стратегій регіонального розвитку в Україні має ґрунтуватися на розумінні майбутнього держави, її внеску до добробуту всієї світової спільноти.

У сучасній світовій економіці наявність розвиненої сфери послуг набуває вирішального значення у визначенні стратегічного потенціалу держави. Туризм як одна із невиробничих галузей є для багатьох країн джерелом істотних доходів до державного бюджету, розвитку інфраструктури та забезпеченням зайнятості населення. Крім того, завдяки міжнародному туризму відбувається міжкультурний обмін, встановлюються ділові зв'язки між країнами регіону. Досвід роботи найвідоміших туристичних осередків доводить необхідність і доцільність стратегічного планування розвитку таких територій за участю підприємців, адміністративних органів та місцевих громад.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 242 "Туризм".

Метою викладання навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" є формування системи теоретичних знань і прикладних вмінь та навичок з обґрунтування необхідних умов та завдань розвитку туристичної галузі в Україні з урахуванням тенденцій та загроз функціонування світового ринку послуг і стратегічних пріоритетів держави у сфері економічної безпеки, підвищення ефективності проєктів локального розвитку туристичної галузі.

Об'єктом вивчення дисципліни є особливості функціонування національного туристичного ринку в умовах процесу глобалізації та регіоналізації світової економіки, предметом – процес реалізації регіональної туристичної політики в Україні з урахуванням стратегічних програм розвитку держави та особливостей функціонування світового ринку послуг на сучасному етапі.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Рекреаційна економіка	Державна політика в галузі туризму в умовах глобалізації
Методологія та організація наукових досліджень	Математичні методи, моделі та інформаційні технології у наукових дослідженнях

**Компетентності та результати навчання за дисципліною,
що забезпечують засвоєння програмних компетентностей**

Компетентності	Результати навчання
ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати наукові і науково-прикладні завдання; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ПРН 3. Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності; здійснювати аналіз туристичних потоків регіону, визначати найперспективніші ринки міжнародного туризму; розробляти можливі сценарії використання ключових переваг туристичної інфраструктури; визначати головні чинники позитивного та негативного впливу на рівень інвестиційної привабливості туристичної галузі регіону, визначати пріоритети у реалізації бізнес-проектів туристичної сфери відповідно до державних та регіональних концепцій розвитку
ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом	
ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності.	
ЗК 6. Здатність розробляти та управляти науковими проектами, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень та реєструвати права інтелектуальної власності	
СК 2. Знання та розуміння предметної області туризмознавчих досліджень, методів науково-дослідної діяльності з туризму і рекреації та їх адекватне застосування для обґрунтованого вирішення поставлених завдань	
СК 3. Розуміння сутності наукового пізнання в сфері туризму та рекреації, здатність до визначення проблемного поля та формулювання наукових і науково-практичних задач, уміння реалізовувати взаємозв'язок наукового знання з практикою рекреаційно-туристичної діяльності	
СК 4. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань в туризмології та професійної практики рекреації і туризму, уміння інтерпретувати фундаментальні положення туризмології до вирішення конкретної науково-практичної задачі	
СК 5. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих наукових соціокультурних, геопросторових, еколого-економічних, організаційно-управлінських та інших проблем в туризмі і рекреації	
ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати наукові і науково-прикладні завдання; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ПРН 14. Проводити оцінку ефективності діяльності туристичної галузі країни на рівні держави, регіонів та окремих економічних суб'єктів, забезпечувати антикризовий механізм управління туристичним підприємством в умовах невизначеності
ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності.	
СК 2. Знання та розуміння предметної області туризмознавчих досліджень, методів науково-дослідної діяльності з туризму і рекреації та їх адекватне застосування для обґрунтованого вирішення поставлених завдань.	

Компетентності	Результати навчання
<p>СК 5. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих наукових соціокультурних, геопросторових, еколого-економічних, організаційно-управлінських та інших проблем в туризмі і рекреації</p>	
<p>ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати наукові і науково-прикладні завдання; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.</p>	<p>ПРН 15. Вивчати та використовувати досвід зарубіжних країн у реалізації програм розбудови туристичної інфраструктури; розробляти та впроваджувати заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності національного туристичного продукту у межах чинного законодавства; відстежувати тенденції функціонування національної та світової туристичної галузі з метою передбачення та усунення негативних наслідків кризових явищ; будувати систему індикаторів стабільності соціально-економічних систем; організувати збір і аналізувати інформацію про фактори зовнішнього середовища, оцінювати їх вплив на діяльність підприємства</p>
<p>ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності.</p>	
<p>ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті, розширювати загальний культурний кругозір та розуміти відмінності у науковому спілкуванні, зумовлені соціально-етнічним підґрунтям національних ментальностей</p>	
<p>СК 5. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих наукових соціокультурних, геопросторових, еколого-економічних, організаційно-управлінських та інших проблем в туризмі і рекреації</p>	
<p>СК 10. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю з проблем рекреації та туризму, вміння застосовувати сучасні інформаційні технології для організації спільних досліджень, роботи з базами знань, презентації наукових результатів.</p>	

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічне обґрунтування структурних зрушень світового ринку туристичних послуг та підходів до вибору стратегічних пріоритетів розвитку галузі

Тема 1. Теоретичні засади функціонування світового ринку послуг

1.1. Сучасні концепції розвитку світогосподарських відносин в умовах глобальної конкуренції

Протиріччя між сучасними економічними теоріями, що визначають обмеженість світового ринку. Теорія циклічної економіки проти концепції розширеного відтворення. Теорії полярного світу. Оновлення концепції хвилеподібного зростання.

1.2. Теоретичні основи моделей ресурсного забезпечення

Проблема перерозподілу ресурсів та чинників виробництва на глобальному ринку. Хибні наслідки доктрини сталого розвитку (у т.ч. порушення міжгалузевих зв'язків та структурний дисбаланс національного господарства). Дисбаланс попиту та пропозиції – проблема акумулювання надлишку продукції, коштів та ресурсів.

1.3. Визначення передумов соціально-демографічних зрушень у контексті світових економічних процесів

Негативні та позитивні соціально-демографічні зрушення у контексті світових економічних процесів. Виникнення нових способів споживання, поява нового типу споживача. Економічні процеси як провокатори соціальних конфліктів.

Тема 2. Теоретичні аспекти забезпечення зовнішньоекономічної діяльності країни в умовах глобальних викликів

2.1. Теоретичні підходи до визначення оптимальної структури економічної системи

Розподіл сфер впливу на світовому ринку за галузями та рівнями розвитку продуктивних сил (первинний, вторинний і т.д. сектор – підхід до побудови галузевої структури національного господарства на державному рівні). Огляд довгострокових державних стратегій розвитку країн ЄС та світу.

2.2. Оцінка впливу транснаціоналізації та діяльності міждержавних інститутів на функціонування світового ринку послуг

Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на баланс сил у регіоні. Мультинаціональні науково-дослідні проекти (приклад технологічних платформ ЄС).

2.3. Інформаційно-економічна безпека у зовнішньоекономічній діяльності

Проблема інформаційної та економічної безпеки у зовнішньоторгівельних операціях. Методика комплексного аналізу платіжного балансу країни (торгівля товарами, послугами та фінансові операції). Визначення місця країни на світовому ринку. Поняття глобальної конкурентоспроможності держави, галузі. Модель "центр-периферія".

2.4. Методика вибору пріоритетних ринків для окремих видів продукції

Стратегії жорсткої та м'якої конкурентної боротьби. Спеціалізація та кооперація на світовому ринку. Міжгалузева торгівля. Необхідність поєднання принципів міжгалузевого, міжрегіонального та фінансового балансів у побудові прогнозних моделей. Методика визначення нішових ринків ("зон зниженої конкуренції") для українських виробників.

Тема 3. Аналіз стану ринку туристичних послуг в Україні та світі

3.1. Аналіз існуючих організаційно-економічних механізмів регулювання світового та національних ринків туристичних послуг

Концентрація світової економіки. Проблема підтримки малого та середнього бізнесу в умовах глобалізації. Вплив суміжних галузей на ефективність туристичної діяльності, імідж країни та якість туристичних послуг.

3.2. Правові засади забезпечення туристичної діяльності

Протиріччя у системах національного законодавства, процедурах ліцензування та сертифікації. Вплив існуючого ділового середовища на вибір стратегій розвитку туризму у країні.

3.3. Методологія оцінки ефективності функціонування туристичної галузі

Принципи формування масових туристичних потоків. Суперечності між критеріями інвестиційної привабливості та парадокси країн-лідерів туризму.

3.4. Некономічні чинники впливу на процес стратегічного планування розбудови туристичної інфраструктури

Туристична галузь як єдина альтернатива доходу країни – геополітичні чинники впливу. Діючі підходи до визначення ступеня галузевої диверсифікації. Аналіз рейтингів привабливості національної економіки для інвестицій у туристичну діяльність. Причини популярності міжнародних рейтингів та їх реальна роль у встановленні ділових відносин.

Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні аспекти інноваційного розвитку туристичної галузі України в умовах глобальних викликів

Тема 4. Інноваційні пріоритети розвитку туристичної галузі в Україні.

4.1. Теоретико-методичні підходи до дослідження інноваційності національної економіки

Теорії інноваційного розвитку. Новий підхід до класифікації інновацій на основі їх впливу на виникнення та розвиток нематеріальних галузей і відповідні соціально-демографічні зміни у суспільстві.

4.2. Інформаційні технології як інструмент створення фіктивних ринків

Створення фіктивних ринків (фінансові інструменти, віртуальні послуги та ін.) – позитивні та негативні наслідки. Віртуальне середовище туризму.

4.3. Сучасні інноваційні технології в туризмі та методи прогнозування структурних перетворень

Специфічні інноваційні технології в туризмі. Використання smart технологій. Інформаційно-комунікаційне забезпечення. Роль новітніх технологій у кардинальних змінах концепції споживання та перерозподілі туристичних потоків на макрорегіональному рівні.

4.4. Обґрунтування державних стратегій розвитку туризму в Україні

Аналіз основних показників туристичної діяльності, державних та регіональних стратегій розвитку туризму в Україні. Історія передачі повноважень між різними інститутами влади. Яким чином визначається важливість галузі для національного господарства – розроблення інтегрального показника та побудова карти стратегічних груп. Комплекс стратегій для подальшої розбудови туристичної інфраструктури в Україні.

Тема 5. Організаційно-економічне забезпечення стратегічного планування туристичної діяльності в Україні

5.1. Моделювання мультиплікативних ефектів у суміжних галузях

Ефект мультиплікатора – вплив галузі на національну економіку та діяльність суміжних галузей. Імітаційна модель мультиплікативного ефекту розвитку туризму на рівні країни та регіону.

5.2. Теоретичне забезпечення організаційно-економічних механізмів регулювання туристичної діяльності

Правове забезпечення туристичної діяльності – пропозиції до нормативно-правових документів та поточних механізмів регулювання галузі. Економічні засади проєктів державно-приватного партнерства. Різні форми співробітництва (концесія та ін.). Проблема балансу між приватизацією та націоналізацією ресурсів.

5.3. Методика визначення стратегічних пріоритетів розвитку туристичної галузі України

Огляд стратегій розвитку туризму, що використовувалися найбільш успішними країнами. Розроблення базису класифікації стратегій, що використовуються у сфері послуг. Кількісні параметри оцінки ефективності стратегій. Необхідність встановлення чи відмови від нормативних показників.

Тема 6. Інтеграційні процеси та міжгалузеве співробітництво у галузі туризму

6.1. Теорія інституціоналізму та інтеграційні процеси між неформальними утвореннями

Огляд теорій інституціоналізації. Види та форми інтеграції. Формальні та неформальні утворення у діловому середовищі. Методики побудови прогнозів на основі агентного моделювання.

6.2. Використання методів поведінкової економіки у вирішенні завдань державного регулювання

Переваги та недоліки планування на основі карти стратегічних груп. Аналіз

туристичної діяльності за регіонами України. Проблема зіставлення державної і регіональних стратегій, протиріччя між пріоритетами на різних рівнях управління. Забезпечення самостійності окремих економічних агентів на глобальному ринку. Роль малого підприємництва у забезпеченні ефективності функціонування галузі

6.3. Новітні інститути у туристичній сфері

Проблематика та процедура визначення неформальних утворень – окремих агентів впливу туристичного ринку. Оцінка ступеня їх значущості на діяльність офіційних інститутів та органів влади, позитивного та негативного ефекту від їх діяльності на розвиток галузі.

Перелік практичних, лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці “Рейтинг-план навчальної дисципліни”.

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Теоретичні засади функціонування світового ринку послуг	Семінар-дискусія за темою "Особливості функціонування галузі міжнародного туризму в епоху глобалізаційних викликів"; практичне завдання у малих групах із побудови структурно-логічної схеми досліджень за навчальною дисципліною у межах теми дисертаційної роботи, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Теоретичні аспекти забезпечення зовнішньоекономічної діяльності країни в умовах глобальних викликів	Семінар-дискусія за темою "Мета та завдання зовнішньої політики України у галузі туризму"; презентація "Державна стратегія розвитку туризму країни"
<i>Тема 3.</i> Аналіз стану ринку туристичних послуг в Україні та світі	Ділова гра за темою "Розроблення системи державного фінансування розвитку туризму в Україні"; банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Інноваційні пріоритети розвитку туристичної галузі в Україні	Семінар-дискусія за темою "Необхідність створення тематичних програм розвитку регіональної туристичної інфраструктури"; робота в малих групах із підготовки презентації на тему "Інноваційні проекти у галузі туризму в Україні та інших країнах світу"
<i>Тема 5.</i> Організаційно-економічне забезпечення стратегічного планування туристичної діяльності в Україні	Кейс "Правове забезпечення підтримки туристичних програм на різних рівнях управління"; використання методу мозкової атаки для вирішення проблеми пошуку оптимального нормативно-правового забезпечення функціонування туристичної галузі в Україні
<i>Тема 6.</i> Інтеграційні процеси та міжгалузеве співробітництво у галузі туризму	Семінар-дискусія за темою "Вплив інститутів ринку на діяльність туристичних підприємств регіону"; ділова гра "Побудова інвестиційної карти адміністративно-територіальної одиниці (за варіантами)"

Різноманітні практичні завдання доповнюють технічну складову лабораторних робіт та вчать студентів не лише автоматично виконувати набір операцій із використанням програмного забезпечення, а й правильно ставити задачі дослідження і обирати оптимальні варіанти їх вирішення.

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Теоретичні засади функціонування світового ринку послуг	<i>Лабораторна робота:</i> Дослідження особливостей формування світових туристичних потоків на основі міжнародної статистики туризму, робота із світовими базами даних <i>Презентація 1</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Використання банків візуального супроводу, робота в малих групах
<i>Тема 2.</i> Теоретичні аспекти забезпечення зовнішньоекономічної діяльності країни в умовах глобальних викликів	<i>Лабораторна робота:</i> Аналіз платіжного балансу країн світу, особливостей відображення торгівлі послугами та фінансових операцій. <i>Презентація 2</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Робота у малих групах, презентації
<i>Тема 3.</i> Аналіз стану ринку туристичних послуг в Україні та світі	<i>Лабораторна робота:</i> Розрахунково-аналітичне завдання "Оцінка структури туристичних потоків України"; "Аналіз доходів і видатків від туристичної діяльності за макрорегіонами світу". <i>Презентація 3</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Використання банків візуального супроводу, робота в малих групах
<i>Тема 4.</i> Інноваційні пріоритети розвитку туристичної галузі в Україні	<i>Лабораторна робота:</i> Ознайомлення із новітніми ресурсами та додатками у галузі туризму та рекреації. <i>Презентація 4</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Мозкові атаки, презентації
<i>Тема 5.</i> Організаційно-економічне забезпечення стратегічного планування туристичної діяльності в Україні	<i>Лабораторна робота:</i> Практично-розрахункове завдання "Визначення ефекту мультиплікатора на основні показники туристичної діяльності". <i>Презентація 5</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Мозкові атаки, робота в малих групах, ділова гра, кейси
<i>Тема 6.</i> Інтеграційні процеси та міжгалузеве співробітництво у галузі туризму	<i>Лабораторна робота:</i> Аналіз структури міжгалузевого балансу України; комплексних міжрегіональних міжгалузевих балансів країн OECD. <i>Презентація 6</i> розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Презентації, ділова гра

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації здобувачів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості здобувачів; формуванні здатності приймати самостійні рішення, до ухвалення колективних рішень, соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів; самостійного визначення методик наукового пошуку за темою дисертації.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою за шкалою ХНЕУ ім С. Кузнеця. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після опанування теоретичного та практичного матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі заліку, оцінка складається із балів, отриманих як результат поточного контролю за накопичувальною системою.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на практичних (семінарських) заняттях (2 бали за кожне заняття) за умови виконання здобувачем активної участі в обговоренні теми заняття, ставлення питань та висловлюванням своєї думки стосовно теми заняття; загальна кількість балів 10;

активна участь у виконанні лабораторних завдань (2 бали за кожне заняття), за умови виконання здобувачем мінімально необхідної частини практично-розрахункового завдання стосовно теми заняття; загальна кількість балів 10;

Форми поточного оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

презентації. Протягом семестру здобувачі мають зробити презентації за темами № 2 та № 3; максимальна оцінка за кожну – 5 балів (усього 10 балів);

завдання за темою. Протягом семестру здобувачі повинні виконати 3 завдання за темами № 1, № 4 та № 6; максимальна оцінка за кожне – 5 балів (усього 15 балів);

компетентнісно-орієнтовані завдання. Протягом семестру здобувачі виконують комплексне компетентнісно-орієнтоване завдання, розділи якого відповідають темам навчальної дисципліни; максимальна оцінка – 5 балів (розділ до теми № 5 – 2 бали, до теми № 6 – 3 бали (усього 25 балів).

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі індивідуального опитування (за темами 1 модулю) та письмової контрольної роботи (за темами 2 модулю). Максимальна оцінка – 10 балів, усього за семестр – 20.

Підсумкові бали за письмовий модульний контроль складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Письмова контрольна робота складається з двох частин (типів завдань), кожна з яких оцінюється окремо, а сума результатів є загальною оцінкою. У випадку дробової суми округлення проводиться на користь здобувача. Максимальна можлива оцінка – 10 балів.

1 завдання – теоретичне. Містить 2 теоретичних питання. Здобувач отримує найвищий бал, якщо розкрито не лише суто теоретичну частину (тобто демонструється здатність до вивчення та переказу матеріалу), а й запропоновані нові підходи до вирішення проблеми, висвітлені дискусійні моменти тощо. *Завдання оцінюється у 3 бали за кожне питання, сумарно 6 балів.*

2 завдання – практично-розрахункове. Має на меті оцінити вміння здобувача аналізувати економічну інформацію, робити висновки стосовно часових та структурних тенденцій функціонування світової та національної туристичної галузі. Найвищий бал передбачає правильно проведені розрахунки (за необхідністю), ґрунтовний аналіз ситуації, наявність у висновках додаткових посилянь (за допомогою порівнянь та співставлень, обізнаності із загальним станом справ досліджуваної області здобувач показує рівень

ерудованості, здатність синтезувати отримані знання з суміжних дисциплін). Висновки повинні бути чіткими та містити конкретні рекомендації. **Завдання оцінюється у 4 бали.**

Критеріями оцінювання структурно-логічних розділів **комплексного компетентісно-орієнтованого завдання** є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретних статистичних показників; використання методів порівняння, групування, узагальнення понять та явищ; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; охайне оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної **самостійної роботи** здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на лабораторних заняттях.

За бажанням здобувач може виконати **наукову роботу** у рамках тематики навчальної дисципліни та теми дисертаційної роботи; максимальна оцінка – 10 балів. Отримані бали додаються до підсумкового результату поточного та модульного контролю.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у вигляді заліку на основі накопичувальної кредитно-трансфертної системи – балів, отриманих за результатами поточного контролю, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати та виконувати завдання дослідження на основі звітних даних.

Здобувача слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, складає від 60 до 100. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною кредитно-трансфертною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

№	Форми та види навчання	Форми оцінювання	max бал	
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 1. Теоретичні засади функціонування світового ринку послуг	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Особливості функціонування галузі міжнародного туризму в епоху глобалізаційних викликів"; виконання практичного завдання із побудови структурно-логічної схеми досліджень за навчальною дисципліною у межах теми дисертаційної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Лабораторне заняття	Дослідження особливостей формування світових туристичних потоків на основі міжнародної статистики туризму, робота із світовими базами даних.	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	2
		Презентація 1 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Виконання практично-розрахункового завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 1 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка до семінару; вивчення теоретичного матеріалу	Перевірка домашніх завдань	5	
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Теоретичні аспекти забезпечення зовнішньоекономічної діяльності країни в умовах глобальних викликів	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Мета та завдання зовнішньої політики України у галузі туризму"; презентація "Державна стратегія розвитку туризму країни" (за вибором здобувача)	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Лабораторне заняття	Аналіз платіжного балансу країн світу, особливостей відображення торгівлі послугами та фінансових операцій. Презентація 2 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	2
		Презентація 2 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Виконання практично-розрахункового завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 2 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка презентації; вивчення теоретичного матеріалу	Перевірка домашніх завдань, презентації	5	

№	Форми та види навчання		Форми оцінювання	max бал
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Аналіз стану ринку туристичних послуг в Україні та світі	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Ділова гра за темою "Розроблення системи державного фінансування розвитку туризму в Україні"	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Лабораторне заняття	Розрахунково-аналітичне завдання "Оцінка структури туристичних потоків України"; "Аналіз доходів і видатків від туристичної діяльності за макрорегіонами світу".	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	2
		Презентація 3 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Виконання практично-розрахункового завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 3 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка до семінару; вивчення теоретичного матеріалу	Перевірка домашніх завдань, презентації за діловою грою	5	
Індивідуальне опитування за змістовим модулем 1 (теми № 1 – № 3)			Усне опитування	10
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Інноваційні пріоритети розвитку туристичної галузі в Україні	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Необхідність створення тематичних програм розвитку регіональної туристичної інфраструктури"; презентація на тему "Інноваційні проєкти у галузі туризму в Україні та інших країнах світу"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторне заняття	Ознайомлення із новітніми ресурсами та додатками у галузі туризму та рекреації	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
		Презентація 4 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Виконання практично-розрахункового завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 4 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка презентації; вивчення теоретичного матеріалу	Перевірка домашніх завдань	5	
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Організаційно-економічне забезпечення стратегічного планування туристичної діяльності в Україні	Робота на лекції	

№	Форми та види навчання		Форми оцінювання	max бал	
	Практичне заняття	Кейс "Правове забезпечення підтримки туристичних програм на різних рівнях управління"; використання методу мозкової атаки для вирішення проблеми пошуку оптимального нормативно-правового забезпечення функціонування туристичної галузі в Україні	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
	Лабораторне заняття	Практично-розрахункове завдання "Визначення ефекту мультиплікатора на основні показники туристичної діяльності"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1	
		Презентація 5 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання	Виконання практично-розрахункового завдання	3	
	<i>Самостійна робота</i>				
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 5 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка до семінару; вивчення теоретичного матеріалу		Перевірка домашніх завдань		
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	Тема 6. Інтеграційні процеси та міжгалузеве співробітництво у галузі туризму		Робота на лекції	
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Вплив інститутів ринку на діяльність туристичних підприємств регіону"; ділова гра "Побудова інвестиційної карти адміністративно-територіальної одиниці (за варіантами)".		Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Лабораторне заняття	Аналіз структури міжгалузевого балансу України; комплексних міжрегіональних міжгалузевих балансів країн OECD		Активна участь у виконанні лабораторної роботи	2
		Презентація 6 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання		Виконання практично-розрахункового завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>				
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка 6 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання; підготовка до семінару; вивчення теоретичного матеріалу		Перевірка домашніх завдань	5
Письмова контрольна робота за змістовим модулем 2 (теми № 4 – № 5)			Перевірка контрольної роботи	10	
Наукова робота			Перевірка наукової роботи	10	

Рекомендована література

Основна література:

1. Єрмаченко В.Є. Опорний конспект лекцій "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=6783>

Додаткова література:

2. Буркинський Б. В. Капіталізація економіки регіонів України: монографія / Б. В. Буркинський ; Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН Укр. – Одеса : ІПРЕЕД НАНУ, 2014. – 273 с.

3. Гур'янова Л. С. Моделювання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів : монографія / Л. С. Гур'янова. – Бердянськ : ФОП Ткачук О.В., 2013. – 405 с.

4. Дергалюк Б. Структурні елементи економіки та їх пропорції // Підприємництво та інновації. 2019. (7), 52-55. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/7.8>

5. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія / П. О. Куцик. – Львів : Вид-во Львівської комерц. акад., 2015. – 583 с.

6. Рамазанов С. К., Шапран Є. М., Шапран О. Є. Циклічна динаміка, кризи, нелінійне майбутнє і проблема прогнозування // Математичні моделі та новітні технології управління економічними та технічними системами : монографія / за заг. ред В.О. Тимофєєва, І.В. Чумаченко – Харків: ФОП Панов А.М., 2018. – 314 с. – С. 154-171.

7. Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку : монографія / під ред. М.О. Кизима, В.Є. Єрмаченка. – Харків : Вид. ІНЖЕК, 2012. – 471 с.

8. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Г. М. Шумська та ін. ; за заг. ред. Н.Л. Гавкалової. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 398 с.

9. Cadestin, C., et al. (2019), "Multinational enterprises in domestic value chains", OECD Science, Technology and Industry Policy Papers, No. 63, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9abfa931-en>

Інформаційні ресурси:

11. Офіційний сайт Асоціації європейських прикордонних регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aebr.eu/en/index.php

12. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wef.org

13. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wttc.org.

14. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org.

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

16. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua.

17. ПНС з навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків". – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=6783>